

Česká zemědělská univerzita v Praze

Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace praktických dovedností při výuce předmětu odborný výcvik.

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace praktických dovedností při výuce předmětu odborný výcvik.

Bakalářská práce

Autor: Renata Pátková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Emil Kříž, Ph.D.

Praha, 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace odborných dovedností při výuce předmětu odborný výcvik“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů. Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. , o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby. Jsem si vědoma , že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzální databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí. Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. , o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 ods. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

V Praze dne 13.4.2012 podpis autora

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Emilu Křížovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce na téma „Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace praktických dovedností při výuce předmětu odborný výcvik“ se zabývá prověřováním a hodnocením odborných dovedností žáků na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví v Praze-Velké Chuchli v oboru vzdělání 41-53-H/008 „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“.

Práce je rozdělena do 2 částí, teoretická část přibližuje systém středního školství v ČR a zařazení Střední školy dostihového sportu a jezdeckví do tohoto systému. Vysvětluje pojmy z didaktiky praktického vyučování, jako jsou výchovně-vzdělávací cíle, motivace, osobnost učitele. Přibližuje vyučovací metody v odborném výcviku.

V praktické části je vyslovena hypotéza, kterou se autor snaží vlastním výzkumem dokázat či vyvrátit. Jako forma výzkumu bylo zvoleno dotazníkové šetření mezi žáky, pozorování a vlastní zkušenosti učitele odborného výcviku.

Na základě výsledků šetření bylo prokázáno, že v předmětu Odborný výcvik mají žáci, kteří na tuto školu přestupují z jiných škol horší výsledky než žáci nastupující po ukončení základní školní docházky. U dospělých žáků dálkového studia mají úplní začátečníci v odborném výcviku velké problémy a často studium nedokončí.

ABSTRACT

Bachelor thesis "An analysis of the verification, evaluation and classification of practical skills in the subject Practical Training" is concerned with examining and evaluating the professional skills of students at the Střední škola dostihového sportu a jezdeckví v Praze – Velká Chuchle in education 41-53-H/008 "Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport".

The work is divided into 2 parts, the theoretical approaches of the secondary education system in the Czech Republic and the inclusion of Střední škola dostihového sportu a jezdeckví. It explains the concepts of education and practice, such as educational goals, motivation, personality of the teacher. It shows the teaching methods in vocational training.

In the practical part is hypothesized that the author tries to prove or disprove their own research. As a form of research was selected survey among pupils, observation and teacher's own training experience.

Results based on survey showed that in the subject of practical training for pupils who are transferring to this school from other schools perform less well than students entering after completing elementary school. Beginners among adult distance students have significant problems in the professional training, and often not complete the study.

OBSAH

Úvod	str. 7
1 Cíl a metodika práce.....	str. 8
2 Teoretická část.....	str. 9
2.1 Výchovně vzdělávací soustava v ČR	str. 9
2.1.1 Systém středního školství v ČR	str. 9
2.1.2 Střední odborná učiliště – změny a trendy.....	str. 10
2.2 Střední škola dostihového sportu.....	str. 11
2.2.1 Vznik, historie a současnost školy.....	str. 12
2.3 Didaktika odborného výcviku.....	str. 13
2.3.1 Výchovně vzdělávací cíle.....	str. 13
2.3.2 Osobnost učitele odborného výcviku.....	str. 13
2.3.3 Motivace v odborném výcviku.....	str. 14
2.4 Vyučovací metody v odborném výcviku.....	str. 15
2.4.1 Prověřování dovedností.....	str. 15
2.4.2 Hodnocení žáků.....	str. 15
2.4.3 Klasifikace.....	str. 17
3 Praktická část práce	str. 20
3.1 Hypotéza.....	str. 20
3.2 Odborný výcvik na Střední škole dostihového sportu a jezdectví	str. 21
3.2.1 Profil absolventa.....	str. 22
3.3 Metodika práce.....	str. 23
3.3.1 Výzkumný vzorek	str. 23
3.3.2 Metoda práce.....	str. 24
4 Výsledky a jejich hodnocení	str. 26
4.1 Jezdec a chovatel koní – denní studium	str. 26
4.2 Jezdec a chovatel koní – dálkové studium.....	str. 33
Závěr	str. 40
Seznam použité literatury	str. 42
Seznam tabulek a grafů	str. 44
Seznam příloh	str. 44

Úvod

Téma této bakalářské práce je Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace odborných dovedností při výuce předmětu odborný výcvik.

Dané téma mě zaujalo, protože již 3 roky učím na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví a 10 let před tím jsem působila ve funkci instruktora žáků, při jejich produktivní práci na smluvním pracovišti.

Práci je rozdělena do dvou částí - teoretické a praktické.

Teoretická část práce pojednává o systému středního školství v ČR, zařazením Střední školy dostihového sportu a jezdeckví do tohoto systému, historií a současností Střední školy dostihového sportu a jezdeckví a možností uplatnění absolventů školy. Dále vysvětluje některé pojmy z didaktiky odborného výcviku a to zejména osobnost učitele a motivaci, které považuji za klíčové. Seznamuje se základními didaktickými metodami v odborném výcviku, kterými jsou prověřování, hodnocení a klasifikace.

Praktická část nejdříve formuluje hypotézy, dále se zabývá problematikou prověřování, hodnocení a klasifikace předmětu odborný výcvik na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví. Jako způsob ověření těchto hypotéz bylo zvoleno dotazníkové šetření. Údaje takto získané byly zpracovány, vyhodnoceny a výsledky porovnány s původními hypotézami. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že žáci, kteří do naší školy nastupují ihned po ukončení základní devítileté docházky jsou v předmětu odborný výcvik mnohem úspěšnější než žáci starší, kteří již vystřídali několik škol. Podobně je tomu i u žáků dálkového studia, ti, kteří jako dospělí nastupují do školy a jsou úplnými začátečníky, buď studium nedokončí, nebo mívají v odborném výcviku velké problémy a jsou hodnoceni hůře.

1 Cíl a metodika práce

Cílem této bakalářské práce je ověřit hypotézu která vyplývá z mých zkušeností učitele odborného výcviku. Rozborem prověřování a hodnocení odborných dovedností žáků v předmětu Odborný výcvik na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví jsem zjistila zajímavý poznatek a to, že mladší žáci přicházející do učení, dosahují v odborném výcviku lepších výsledků než žáci starší, přicházející z jiných škol, případně dospělí žáci dálkového studia. Tento poznatek ověřím v praktické části na vybrané třídě žáků v průběhu jejich studia v prvním a druhém ročníku a na jedné třídě žáků dálkového studia, oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ v průběhu celých 3 let jejich studia. Metodu pro ověření této hypotézy jsem zvolila dotazníkové šetření. Z použitých otázek týkajících se jejich zkušeností s koňmi a jejich věku při nástupu do 1. ročníku jsem sestavila tabulku. Z průběhu jejich vzdělávání, z úrovně získávání odborných dovedností a jejich klasifikace jsem sestrojila příslušné grafy. Výsledky z tohoto výzkumu prokázaly, že tato hypotéza je správná. Výsledky zbývajících otázek se pro mě staly důležitým zdrojem informací při mé práci učitele odborného výcviku.

2 Teoretická část

2.1 Výchovně vzdělávací soustava v ČR

Součástí výchovně vzdělávací soustavy ČR jsou mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a vyšší odborné školy, které jsou kodifikovány školským zákonem. Jsou sem začleněny i instituce poskytující základy uměleckého vzdělání (zájmového) - základní umělecké školy. Součástí výchovně vzdělávací soustavy jsou rovněž školská zařízení výchovná a účelová, která podléhají školskému zákonu, popř. zákonu o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Nejvyšším článkem školské soustavy jsou školy vysoké, které jsou předmětem zákona o vysokých školách. (<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>)

2.1.1 Systém středního školství

Střední školy poskytují střední vzdělání (vyšší sekundární), a to buď všeobecné, nebo odborné. Charakteristickým znakem českého školského systému je, že prakticky všichni absolventi základní školy (téměř 95 %) pokračují v postobligatorní docházce do škol. Z těchto žáků převážná většina získává odbornou kvalifikaci uznávanou trhem práce již na vyšší sekundární úrovni. Vývoj struktury středního všeobecného a odborného vzdělávání představuje jednu z nejvýznamnějších změn, k níž v české školské soustavě po roce 1989 došlo. Poměr žáků přijímaných do oborů maturitních a nematuritních, který činil před rokem 1989 zhruba 40:60, se již v roce 1997 obrátil a stabilizoval se na poměru zhruba 60:40 ve prospěch maturitních oborů. Zastoupení odborného vzdělání zůstává na střední úrovni i nadále mimořádně vysoké: získává ho asi 81 % středoškolské populace. Významnou změnu na této úrovni představuje rovněž vznik soukromých a církevních škol po roce 1989. Předpokladem pro přijetí na střední školu je absolvování povinné školní docházky a splnění podmínek přijímacího řízení. Úspěšným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje těchto stupňů vzdělání: střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitní zkouškou, či pouze střední vzdělání (bez výučního listu i maturitní zkoušky). Maturitní zkouška na všech typech škol opravňuje ucházet se o přijetí k terciárnímu vzdělávání. (<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>)

Střední školy se člení na tyto typy:

- a) gymnázia jsou střední všeobecně vzdělávací školy nazývané tak v souladu se střeoevropskou tradicí. Poskytují všeobecné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou a připravují žáky především k vysokoškolskému studiu,
- b) střední odborné školy, které poskytují ve čtyřletém studiu střední odborné vzdělání ukončené maturitní zkouškou opravňující ucházet se o vysokoškolské vzdělávání, a kvalifikují své absolventy k výkonu středních technických, ekonomických a obdobných funkcí,
- c) střední odborná učiliště, poskytující ve dvouletých a tříletých oborech kvalifikaci k dělnickým a obdobným povoláním. V malém počtu čtyřletých oborů ukončených maturitní zkouškou poskytují střední odborná učiliště kvalifikaci k náročným dělnickým povoláním a k funkcím provozního charakteru a současně otvírají cestu k vysokoškolskému vzdělávání. Střední odborná učiliště mohou také poskytovat roční a dvouleté programy pro žáky, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku, nebo 9. ročník nedokončili úspěšně, dále pro mládež se speciálními vzdělávacími potřebami a absolventy základních škol speciálních.

2.1.2 Střední odborná učiliště – změny a trendy

Vyhláška MŠMT ČR číslo 2005/13 Sb. upravuje soustavu oboru vzdělání na středních školách, jejich organizaci, podmínky, délku a průběh studia, hodnocení žáků a jejich klasifikaci. Studium na těchto školách se skládá z teoretického vyučování, a praktického vyučování, které zahrnuje odborný výcvik, cvičení, učební a odbornou praxi. Uskutečňuje se ve školách, školských zařízeních, střediscích praktického vyučování a na smluvních pracovištích (Kříž, 2007).

Střední odborné vzdělávání v Evropě bylo ještě v roce 2008 převážně školní. Tradiční učňovství, v němž se uplatňuje kombinace pracovního a školního prostředí, si udržovalo hlavně Německo a také Rakousko a Švýcarsko. Teď se k němu přiklánějí další státy, nejvýrazněji Švédsko (Kvačková 2011).

K tomuto trendu se přihlásila i Česká republika a výsledkem bylo vypracování projektu na podporu učňovského školství. Myšlenka a základní koncept projektu „Řemeslo žije!“ vznikl v roce 2008 z iniciativy Ing. Marie Kousalíkové, náměstkyně primátora hlavního města Prahy pro školství, vzdělávání a volný čas. Hlavní slogan, tvořící současně název projektu vyjadřuje, že i v době technického pokroku, digitalizace a automatizace je ruční práce původním základem k jakémukoliv povolání. Cílem aktivity je zkvalitnění výuky žáků středních škol vyučující obory s výučním listem prostřednictvím intenzivního kontaktu s odborníky z profesní praxe. K dosažení tohoto cíle, jak dostat odborníky do škol a žáky dostat k odborníkům byly zvoleny 3 zásadní nástroje: Exkurze v podnicích, semináře odborníků ve školách, workshopy žáků v podnicích.

OECD doporučuje, aby se odborné vzdělávání odehrávalo daleko více v podnicích než ve školách. Zaměstnavatelé zjišťují, že se jim učni vyplatí, i když jim platí až 80 procent mzdy kvalifikovaných zaměstnanců. Trendem v Evropě je přijímat do učení i lidi nad dvacet let, někde i ještě starší, ale hlavně možnost kombinace učňovství s jiným vzděláváním a prostupnost směrem k terciárnímu vzdělávání“ (Kvačková 2011).

2.2 Střední škola dostihového sportu a jezdeckví

Střední škola dostihového sportu a jezdeckví je vzdělávacím zařízením, jehož zřizovatelem je Hlavní město Praha. Je to jediná škola v České republice, která komplexním vzdělávacím zařízením pro přípravu dostihových jezdců a vedoucích pracovníků na úseku chovu a tréninku dostihových a sportovních koní. V oboru vzdělání Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport se žáci připravují pro kvalifikované práce v chovu koní s důrazem na ošetřování všech kategorií dostihových koní, zejména pak na ježdění dostihových koní. Žáci již v průběhu studia jezdí cvalové i klusácké dostihy a účastní se odborných stáží ve významných tréninkových a dostihových centrech po celé České republice i v zahraničí. (www.dostihovaskola.cz)

Hlavní důraz je kladen na odborný výcvik, ze všeobecně vzdělávacích předmětů na výuku cizího jazyka (vzhledem k internacionalizaci turfů) a tělesnou výchovu (sportovní charakter oboru). V odborných předmětech pak na výuku chovu koní, teorie jízdy, dostihového řádu a životosprávy jezdce (Froňková, 1996).

2.2.1 Vznik a historie školy

Od počátků konání dostihů ve Velké Chuchli, t j. od roku 1920 až do konce 2. sv. války v roce 1945 žádná speciální škola pro jezdce z povolání neexistovala. O výchovu jezdců se starali pouze trenéři dostihových koní na základě smlouvy uzavřené s rodiči žáka a potvrzené Jockey Clubem. V roce 1946 byla z podnětu Československého Jockey Clubu založena ve Velké Chuchli pokračovací učňovská škola jezdců, ze které později vznikla učňovská škola zemědělská. Prvním sídlem školy byla Trnová u Prahy. V roce 1955 byla výuka přemístěna do Malé Chuchle. To již ale ve Velké Chuchli vyrůstala budova dnešního učiliště, kde byla výuka v učebním oboru chovatel koní- jezdec z povolání zahájena ve školním roce 1956/57. V roce 1962 vzniklo zemědělské odborné učiliště, které se dále zabývalo přípravou mladých adeptů dostihového sportu. V roce 1991 bylo ze stávajícího zemědělského učiliště zřízeno Ministerstvem zemědělství České republiky Střední odborné učiliště zemědělské, které bylo pověřeno zajišťováním přípravy v učebním oboru jezdec a ošetřovatel koní v denním, dálkovém a externím studiu (Kolečko, 1988). Za dobu své existence škola vychovala tisíce absolventů, z nichž mnozí se stali úspěšnými jezdci a trenéry u nás i v zahraničí. Dnešní název školy je Střední škola dostihového sportu a jezdeckví a v letošním školním roce ji opustí první absolventi maturitního oboru Chovatelství se zaměřením na dostihový sport. Naše škola se již třetím rokem zapojuje do mezinárodního projektu Leonardo, jehož výsledkem jsou studijní pobyty žáků v podobných školách ve vyspělých státech západní Evropy, jako je Anglie, Irsko a Francie, kde žáci získávají cenné zkušenosti.

2. 3 Didaktika

Termín didaktika (didaskien) poprvé použil německý pedagog Ratke (1571-1635) ale o jeho rozšíření se zasloužil především Jan Ámos Komenský (1592-1670). Původní význam tohoto slova byla teorie vyučování. Pro charakteristiku společných znaků vzdělávacího procesu se používá termín obecná didaktika. Přidáním předmětu určení se didaktiky vymezují – didaktiky aplikované. Jednou z nich je didaktika praktického vyučování (Rychecký, 1998).

Lze ji charakterizovat jak o teorii učení tohoto předmětu. V praktickém vyučování se žáci učí vědomostem, dovednostem a návykům, případně jejich kombinacím. Největší důraz se klade na rozvoj dovedností motorických, sensorických a intelektuálních (Kříž, 2007).

2. 3. 1 Výchovně vzdělávací cíle

Obsah vzdělávání tvoří základ výchovně vzdělávacího procesu. Na jeho začátku je třeba stanovit výchovně vzdělávací cíle. Výchovně vzdělávací cíl je chápán jako výsledný stav určitých vlastností osobnosti žáka, jenž reprezentují změnu, které má být dosaženo výukou (Kříž, 2007).

Stanovením výchovně vzdělávacích cílů bychom se měli dopracovat až k takzvaným standardům, z nichž nejdůležitější je cílový standart, který je výrazem představy o vzdělanostní úrovni žáka při ukončení daného stupně školy. Stanoven výchovně vzdělávacích cílů je prvním krokem aby se mohly realizovat standardy kvalitativní, kvantitativní, evaluační a jiné (Filová, 1996).

2. 3. 2 Osobnost učitele

Učitel je jeden z hlavních činitelů ve výchovně vzdělávacím procesu (Kříž, 2007). Učitelů praktického vyučování by měl být odborník v daném oboru, dobrý pedagog ale i výchovný pracovník. Na jeho schopnostech závisí výsledek výchovně vzdělávacího procesu. Mezi nejdůležitější požadavky při práci učitele odborného výcviku patří jeho odborná zdatnost, vzdělanost, organizační schopnosti, charakterové vlastnosti a přirozená autorita učitele (Konečný, 1999).

2. 3. 3 Motivace v odborném výcviku

Motivace je jedním z nejdůležitějších faktorů úspěšného výkonu (Hunterová, 1999).

„Učitel je povinen, aby reflektoval nad příčinami a projevy nedostatku píce a zkoumal, jak píli (motivaci) v žákovi vzbudit. Žák nemusí být v tomto případě jednoznačně vinen, ale nedostatky v jeho motivaci mohou být způsobeny vlivem prostředí, které jej v vynakládání úsilí nevedlo, žák prostě něco takového nezná a neumí. Třeba mu také nebyl přiblížen význam vzdělávání natolik, aby se pro něj stalo životní hodnotou.“ (Helus, 2007).

Je mnoho faktorů působících na motivaci, které nemůžeme změnit: například vliv rodiny, prostředí ze kterého žák přichází, bývalí učitelé a podobně, ale je několik faktorů, které mají schopnost zvýšit žákovo úsilí. Je to:

míra nejistoty – mírná nejistota žáka se svým výkonem přispívá k větší aktivitě, protože kdo je sám se sebou spokojený, nesnaží se,

průvodní pocity – žák se musí při výuce cítit dobře,

úspěch – silně zvyšuje motivaci, zde je potřeba použít určitý stupeň obtížnosti, aby žák měl radost, že se mu práce povedla. Záleží proto na učiteli jak nastaví laťku obtížnosti vysoko, zájem – podnítit žákovu zvědavost, udržet jeho pozornost, například přiblížením osobních zážitků žáků. Žáky přitahují nové věci, které vzbuzují jejich zvědavost a touhu vyzkoušet je (Filová, 1996).

Motivaci dělíme na vnitřní a vnější. Vnitřní motivace souvisí s osobnostní zralostí jedince.

„Vnitřní motivace je, když uspokojení z učení je žákovým prvotním cílem“ (Hunterová, 1999).

Vnější motivací je účast na činnosti proto, aby jedinec dosáhl určitého cíle, který mu skýtá určitou odměnu. Zapojení do činnosti je v tomto případě prostředkem k dosažení jiného cíle. Například pochvaly, získání kvalifikace a podobně (Kyriacou, 2004).

Z tohoto hlediska rozlišujeme vnější motivaci na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobou může být například pochvala za správně splněný úkol, v našem oboru například to, že žák dobře ošetřil koně, nebo úspěšně absolvoval dostih. Dlouhodobou motivací může být například možnost získat dobré zaměstnání u předních českých trenérů, či zaměstnání v zahraničí.

2. 4 Vyučovací metody v odborném výcviku

Vyučovací metoda je záměrný postup činnosti učitele, kterým jsou žáci vedeni k osvojení učiva, zajišťujícího splnění výchovně vzdělávacích cílů (Kříž, 2007).

Metody které používáme k tomu, abychom se přesvědčili, zda se nám daří tyto cíle plnit jsou metody prověřování, hodnocení a klasifikace žáků.

2. 4. 1 Prověřování dovedností

„Obsahem prověřování v praktickém vyučování je vlastní práce žáka“ (Kříž, 2007).

Prověřováním zjišťujeme, jak žák zvládá zadané praktické činnosti, úkony a postupy.

Z metod používaných při prověřování odborných dovedností na Střední škole dostihového sportu a jezdecktví využíváme zejména individuální prověřování, protože při práci s koňmi nelze vždy postupovat stejně, musíme počítat s rozdílnými reakcemi koní.

Další často využívaná metoda je metoda „žák v roli instruktora“, ta se uplatňuje zejména při společné práci prvních a vyšších ročníků. Ze způsobů prověřování odborných dovedností se využívá nejčastěji: pozorování práce žáků a zadávání prací problémového charakteru, kam patří například obsedání mladých koní , či účast žáka v dostihu.

2. 4. 2 Hodnocení žáků

Účel a principy hodnocení

Důležitou součástí učitelské profese je hodnocení žáků. Je to činnost náročná, odpovědná a společensky závažná (Filová, 1996).

Předmět hodnocení je to, co u žáka hodnotíme. Jsou to jeho vědomosti, dovednosti a návyky, ale i schopnosti samostatně poznávat, objevovat a tvořit, pružně a kreativně myslet, komunikovat a spolupracovat, jednat samostatně, čestně a mravně (Filová, 1996).

Hodnocení, zejména to závěrečné nebo výstupně je pro žáka společensky velmi důležité. Proto musí učitel hodnotit objektivně, citlivě a taktně. Hodnocení by mělo být nestranné, nesmí se v něm projevovat sympatie nebo antipatie k žákovi, nebo jeho rodičům a dále je třeba přihlídnout i ke zdravotnímu stavu hodnoceného žáka.

Funkce hodnocení

Nejdůležitější funkcí hodnocení je informovanost žáka o svých studijních výsledcích.

Hodnocení umožňují žákům porovnat svůj výkon s očekávaným standardem (Kyriacau, 1996).

Smyslem hodnocení je informovanost žáka o tom, do jaké míry zvládl požadavky, dát mu informace co už zvládl a v čem by se měl ještě zlepšit. Informovat žáka jak dále postupovat, jak odstranit chyby a v neposlední řadě motivovat, tedy povzbudit či podnítit k další práci. Hodnocením by se měla jeho sebedůvěra posilovat, ne snižovat.

Pro učitele je hodnocení důležitou zpětnou vazbou o účinnosti zvolených vyučovacích metod. Podrobný rozbor případných neúspěchů žáků by mu měl být impulsem pro zvolení jiných, účinnějších metod při vyučování. Další důležitou funkcí hodnocení pro učitele je funkce diagnostická.

„To znamená, že na základě především důkladného poznání žákových možností a dlouhodoběji prováděného hodnocení výkonů žáka můžeme s jistotou pravděpodobně předpovědět další žakovu perspektivu.“ (Kolář, 2005)

Toto je velmi důležité například při volbě dalšího vzdělávání či při ověření si správné volby vybraného oboru. Právě v této souvislosti je tato prognostická funkce nesmírně cenná, protože může pomoci žákovi vyvarovat se budoucích zklamání.

Hodnocení žáků je významnou informací pro rodiče, učitel rodiče nejen seznamuje s výsledky hodnocení, ale i tak jak žák zvládá požadavky na něj kladené, jak odstranit případné nedostatky či jim předejít. „Rodiče vesměs intenzivně prožívají, jak je dítě ve škole hodnoceno, a odvozují od toho své postoje a názory na školu, učitele, své dítě. Hodnocení ústí často v představy žáků o jejich šancích dosáhnout úspěchu v dalších vzdělávacích či profesních aspiracích.“ (Helus, 2007)

Ukazatelé hodnocení

V praktickém vyučování měříme především praktické dovednosti, pracovní postupy, úkony či operace a to podle několika ukazatelů. Těmi jsou ukazatel kvality práce, vynaloženého času a úrovně dovedností (Kříž, 2007).

Nejdůležitější z těchto ukazatelů je ukazatel kvality - to znamená jak dobře žák zvládl konkrétní praktickou dovednost.

V praktickém vyučování je při hodnocení velmi důležité i to, jestli žák postupuje v souladu s pravidly bezpečnosti práce, zejména při práci se zvířaty je tento ukazatel významnou složkou při hodnocení žáků.

Metody hodnocení

Hodnotit žáka, jak zvládl předepsané učivo, jaká je úroveň jeho odborných dovedností můžeme zkoušením ústním, písemným nebo praktickým.

Při hodnocení vědomostí a dovedností se přihlíží jak rozsahu - kvalitativní hledisko, k stupni jejich zvládnutí - kvantitativní hledisko, ale mělo by se přihlížet i na schopnost jejich aplikace. To znamená, aby získané poznatky a dovednosti zvládl žák použít při výkonu svého zaměstnání na které se připravuje. Dále přihlížíme k úrovni myšlení, to znamená logice, úrovni vyjadřování a zájmu o obor.

2. 4. 3 Klasifikace

Klasifikace je jednou z forem hodnocení žáků. Klasifikace v předmětu odborný výcvik se řídí stejnými pravidly jako klasifikace jiných předmětů. Na základě školského zákona a dokumentů MŠMT jsou žáci hodnoceni podle klasifikačních stupnic. Slovní hodnocení lze použít souběžně s klasifikací. Jakou formu používáme, záleží na konkrétní situaci ve vyučování (Kolář, 2007).

Odborníci se neustále přou o to, která z těchto 2 forem klasifikace je objektivnější, nebo vhodnější. Ve 20. a 30. letech se začaly ozývat kritiky tradičního způsobu hodnocení známkováním. Vyjadřování pomocí klasických stupňů přesto zůstalo nejfrekventovanější formou hodnocení ve škole (Kolář, 2007).

Prospěch žáka v jednotlivých vyučovacích předmětech je klasifikován stupni: výborný, chvalitebný, dobrý, dostatečný a nedostatečný. Chování žáka je klasifikováno stupni: velmi dobré, dobré, uspokojivé a neuspokojivé (Filová, 1996).

Každý žák musí zkoušení, a tím i klasifikaci považovat za samozřejmou součást ve vzdělávacím procesu (Konečný, 1999) .

Aby klasifikace splnila svou didaktickou funkci, musí být objektivní, přesná, musí následovat v průběhu a bezprostředně po vykonání dané činnosti, kterou chceme klasifikovat (Konečný, 1999).

Hodnocení žáků je jak průběžné, tak i závěrečné, a to z jednotlivých předmětů, hodnocen je i celkový prospěch. Žáci dostávají vysvědčení v pololetí a na závěr školního roku. Pravidla hodnocení na dané škole jsou součástí školního řádu. Konkrétní nástroje průběžného hodnocení si obvykle stanovují jednotliví vyučující. Neexistují žádné ročníkové či jiné zkoušky nebo celostátní testování výkonu žáků. Hodnocení žáka na vysvědčení je obdobné jako na základní škole (Eurydice – Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě. Vydání 2009/10).

Podklady pro hodnocení a klasifikaci získávají vyučující zejména:

Soustavným diagnostickým pozorováním žáků, sledováním jejich úkonů a připraveností na vyučování, různými druhy zkoušek, kontrolními písemnými pracemi, praktickými zkouškami, ale i konzultacemi s ostatními vyučujícími a rozhovory s rodiči žáků.

Při klasifikaci je důležité dodržovat určité zásady:

- 1) Vyučující oznamuje žákům výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodní, poukáže na klady a nedostatky.
- 2) Klasifikační stupeň určí vyučující, který vyučuje příslušný předmět.
- 3) Stupeň klasifikačního prospěchu na konci klasifikačního období se neurčuje pouze průměrem za toto období, je jen jedním z ukazatelů pro určení výsledné známky.
- 4) Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu. Účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotit to co umí.
- 5) V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.

Pro potřeby klasifikace se předměty dělí na tři skupiny:

- předměty s převahou teoretického zaměření
- předměty s převahou praktického zaměření
- předměty s převahou výchovného zaměření

Při klasifikaci v **předmětech s převahou praktického zaměření** používáme určitých kritérií klasifikace:

- 1) vztah k práci, pracovnímu kolektivu a pracovním činnostem;
- 2) osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce;
- 3) využití získaných teoretických dovedností;
- 4) aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa;
- 5) kvalita výsledných činností, organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti;
- 6) dodržování pravidel bezpečnosti práce a péče o životní prostředí;
- 7) hospodárné využití surovin a materiálů.

(Trojanová, Pochobradská, 2010)

Pro žáka je známkování důležité proto, aby si ověřil jak s mu daří plnit požadavky, které jsou na něj v předmětu kladené. Známkování má velký vliv na to, jak žáci sami vnímají své výsledky, ovlivňuje také jejich chování, pokud se týká motivace, strategií a volby priorit při jejich dalším učení (Kyriacou, 1996).

Školní známky podléhají do značné míry podobným principům jako odměny a tresty. Můžeme na ně pohlížet obecně na jako incentive, které jsou pro žáka prostředkem uspokojení takových potřeb, jako jsou potřeba úspěchu, prestiže, lásky rodičů, sympatií učitele a podobně. Měla by se ale především stát objektivním ukazatelem žákova výkonu a teprve ve spojení s ním, odměnou. (Helus, 1979).

3 Praktická část práce

3.1 Hypotéza

Žáci, kteří přicházejí do učení na Střední školu dostihového sportu a jezdeckví do oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ po skončení základní devítileté docházky v 15-ti letech a jsou v našem oboru úplní začátečníci mají v odborném výcviku mnohem výraznější pokrok a úspěchy než žáci o něco starší, kteří se již pokoušeli absolvovat jinou školu, nebo učební obor. Stejně tomu je i u dospělých žáků dálkové formy studia tohoto oboru. Klasifikační nároky u dálkových studentů jsou stejné jako u denních, ale při prověřování odborných dovedností zjišťujeme velké rozdíly mezi jednotlivými žáky. Ti, kteří přišli do učení už jako pracovníci v oboru, aby si doplnili odbornou kvalifikaci, jsou výborní předmětu odborný výcvik již od začátku a stačí jim, aby si osvojili vědomosti v teoretických a odborných předmětech. Jiná je situace u žáků dálkového studia kteří nemají v tomto oboru žádné zkušenosti, nikdy u koní nepracovali. U těchto žáků většinou nebývá problém osvojení teoretických vědomostí ve škole, ale v odborném výcviku mívají velké problémy. Zlepšování úrovně jejich odborných dovedností bývá pomalé, po mírnějším hodnocení učiteli odborného výcviku v prvním ročníku, je ve vyšších ročnících nutné použít i nižších klasifikačních stupňů. Mnoho z těchto žáků odborný výcvik vůbec nezvládne a studium ukončí.

Zde se jasně prokazuje pravdivost myšlenek Jana Ámose Komenského o kterých píše ve své Didaktice: „Všechno co se rodí, má tu vlastnost, že se dá ohýbat a formovat snáze, dokud je to útlé, kdežto zatvrdlé vypovídá poslušnost.“

3. 2 Odborný výcvik na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví

Na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví pracuji jako učitel odborného výcviku déle než tři roky. Tato škola je svým zaměřením zcela ojedinělá, připravuje odborníky z oblasti chovu a tréninku dostihových a sportovních koní. Protože se jedná o práci se živými tvory, je i odborný výcvik organizován trochu odlišně od jiných škol. Vzhledem k dodržení zootechnických pravidel je výcvik dělen na dopolední a odpolední část, žáci mají část výcviku i o víkendech, svátcích a o prázdninách. Při práci ve školní stáji začíná výcvik v sedm hodin, na některých smluvních pracovištích již v šest. Všechna tato specifika kladou na dospívajícího jedince nemalé nároky. Musí v sobě nalézt hodně zodpovědnosti, velkou dávku morálně- volních vlastností a hlavně zájmu o obor, aby odborný výcvik zvládli. Dalším specifickým rysem tohoto oboru je to, že práce je fyzicky velice náročná a ne všichni žáci jsou po této stránce schopni ji zvládnout. Vše toto pak u některých žáků ústí v rozčarování ze zvoleného oboru a školu opouštějí.

Na naší škole vyučuji žáky prvního a druhého ročníku, ale i žáky dálkového studia- zájemce o kvalifikaci v oboru. Do prvního ročníku přicházejí žáci po ukončení základní devítileté docházky, ale i žáci, kteří se, většinou neúspěšně, o studium pokoušeli na jiné škole či učilišti. Co se týká zkušeností s koňmi, jsou mezi nimi obrovské rozdíly. Dali by se rozdělit do tří skupin: A. Pokročilí, většinou děti bývalých absolventů školy, odborníků v oboru, z rodin zemědělců apod.; B. Mírně pokročilí, mající nějakou menší zkušenost, svezli se u známých nebo na táboře s koňmi; C. Začátečníci, kteří nikdy na koni neseseděli, nebo se s koňmi ani neseťkali.

Na začátku prvního ročníku bývá hodnocení žáků poměrně složité, učitel může hodnotit hlavně přístup k práci, snahu, dodržování pravidel bezpečnosti. Kriteriaální hodnocení se vůbec nedá použít. V tomto období je při rozvíjení odborných dovedností žáků nejdůležitější osobnost učitele odborného výcviku, na jeho přístupu k nim, na snaze je motivovat, na jeho vyučovacích metodách závisí, jak se žáci budou zlepšovat. Velice dobře se zde uplatňuje motivační prvek, žáci na rozdíl od žáků v jiných oborech bývají vnitřně motivovaní - práce s koňmi je baví, zajímají se o ní. Ale dá se i uplatňovat i vnější krátkodobá motivace - pochvala za to že žák dobře ošetřoval či odjezdil koně.

Žáci jsou při odborném výcviku rozděleni do 4 skupin – úsek klusáckých koní, 2 úseky cvalových dostihových koní a úsek koní jezdeckých. Na těchto úsecích se žáci v pravidelných intervalech střídají a jsou hodnoceni. V jednotlivých hodinách odborného výcviku bývají hodnoceni především slovně, na konci každého měsíce jsou klasifikováni všemi 4 učiteli odborného výcviku klasifikačním stupněm. Získávají tak měsíčně 4 známky, ze kterých se počítá průměr za každé čtvrtletí. Na čtvrtletních poradách učitelů odborného výcviku se řeší případné nejasnosti či nerozhodnost při klasifikaci. Přihlíží se hlavně k dodržování bezpečnosti práce, aktivitě a k docházce.

Žáci dálkového studia získávají teoretické vědomosti, znalosti ze všeobecně vzdělávacích i odborných předmětů, formou konzultací ve škole, zpravidla jednou za tři týdny. Odborný výcvik je pro ně organizován v určených dnech, a to pouze ve školních stájích pod vedením učitelů odborného výcviku. Zde je rozdíl oproti žákům denního studia, ti již v průběhu 2. a 3. ročníku získávají praktické dovednosti na smluvních pracovištích pod vedením kvalifikovaných instruktorů.

3. 2. 1 Profil absolventa

Odborné dovednosti, které prověřujeme a hodnotíme u žáků v odborném výcviku přímo vyplývají z profilu absolventa. Jsou to především:

Dovede se orientovat v celé oblasti chovu koní a dostihovém sportu. Umí ošetřovat jednotlivé kategorie koní, sledovat jejich růst a vývoj.

Umí rozpoznat příznaky onemocnění koní, dovede posoudit zdravotní stav, příčiny onemocnění a poskytnout jim první pomoc. Je schopen podle pokynu veterinárního lékaře provádět příslušná zooveterinární opatření. Zná zásady karantény, přípravy a používání dezinfekčních prostředků.

Dovede se orientovat v celé oblasti chovu koní a dostihovém sportu. Umí ošetřovat jednotlivé kategorie koní, sledovat jejich růst a vývoj.

Dovede připravit a upravovat krmiva, smyslově posuzovat jejich kvalitu, krmit jednotlivé kategorie koní a orientovat se v zásadách uskladnění krmiv.

Je schopen odborně obsluhovat technická zařízení a stájovou mechanizaci v chovu koní.

Umí posuzovat exteriér koní a asistovat při kování koní. Umí připravovat mladé koně pod sedlo a v sulce, podle pokynů trenéra připravovat koně pro rovinné, překážkové a klusácké dostihy a jezdit koně v dostizích.

Dovede hodnotit množství a kvalitu vykonané práce, vypočítat odměnu za vykonanou práci, vést prvotní chovatelskou evidenci, dostihovou evidenci a běžné provozní záznamy.

Zná základní vztahy chovu koní a dostihového sportu k životnímu prostředí a zásady jeho ochrany před možnými negativními vlivy. Dovede své pracovní činnosti vykonávat tak, aby životní prostředí nenarušoval, ale naopak přispíval k jeho zlepšení.

Dodržuje zásady a předpisy ochrany a bezpečnosti práce, hygieny práce, předpisy protipožární ochrany a umí zacházet s protipožárním zařízením.

3. 3 Metodika práce

3. 3. 1 Výzkumný vzorek

Ve své práci jsem jako výzkumný vzorek použila 1 třídu žáků denního studia oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví v Praze 5, Velké Chuchli v rozmezí 2 let - tedy 1. a 2. ročník a jednu třídu dálkového studia, stejného oboru, po celou dobu jejich studia - 3 roky. Žáky denního studia, kterých bylo při nástupu do učení 25, jsem nechala v prvním pololetí prvního ročníku vyplnit dotazníky, kde sami sebe zařadili do 3 kategorií - úplní začátečníci, mírně pokročilí a pokročilí, a také to, zda nastupují do učení hned po ukončení 9. třídy, nebo jestli již mají zkušenosti se studiem jiného oboru, ve druhém pololetí jsem použila výsledky jejich klasifikace předmětu odborný výcvik. Žáky jsem seřadila podle abecedy a ke každému jménu přiřadila číslo, dále jsem pracovala již s takto přiřazenými čísly. Žáky dálkového studia, kterých bylo na začátku studia 28, jsem rozdělila do 2 kategorií, na ty, kteří jako nekvalifikovaní pracovníci v daném oboru pracují, nebo pracovali a na začátečníky. Pro toto rozdělení jsem použila údajů které žáci uvedli při

přijímacím řízení, pro výsledky jejich klasifikace předmětu odborný výcvik jsem použila jejich klasifikaci při závěrečných praktických zkouškách.

3.3.2 Metoda práce

Jako jeden ze způsobů pro ověření mé hypotézy jsem zvolila metodu dotazníkového šetření. Vypracovala jsem dotazník obsahující 10 otázek, z nichž první 2 jsem použila přímo ke zkoumání dané problematiky, ostatní otázky týkající se odborného výcviku, motivace k práci a osobnosti učitele odborného výcviku jsem dále využila při své pedagogické praxi.

Žáky 1. ročníku oboru vzdělání 41-53-H/008 „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ Střední školy dostihového sportu a jezdectví v Praze Velké Chuchli jsem nechala tento dotazník vyplnit.

Takto vyplněné a podepsané dotazníky jsem seřadila podle abecedy, jednotlivým jménům přiřadila čísla a dále jsem pracovala pouze s čísly.

Z dotazníků, které žáci vyplnili na začátku prvního ročníku jsem zpracovala odpovědi na následující otázku:

2) *Měl(a) jsi před nástupem do Střední školy dostihového sportu a jezdectví nějaké zkušenosti s koňmi?*

- a) jezdil(a) jsem koně v dostihové stáji, nebo jsem aktivně provozoval(a) jezdecký sport
- b) seděl(a) jsem na koni u známých či na tábore, mám vlastního hobby koně
- c) neměl(a) jsem žádné zkušenosti s koňmi

Z těchto údajů jsem sestavila tabulku (tabulka č. 1), žákům seřazeným podle abecedy jsem přiřadila čísla, údaje týkající se zkušeností s koňmi jsem označila písmeny A – pokročilí, B – mírně pokročilí, C – začátečníci.

Na základě tohoto rozdělení jsem sestavila graf (Graf č. 1.- Úroveň zkušeností s koňmi na začátku 1. ročníku).

Další rozdělení jsem provedla podle odpovědí v dotazníku na následující otázku:

- 1) Z jaké školy jsi nastoupil(a) do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví?
- a) po ukončení 9. ročníku ZŠ
 - b) v průběhu 1. ročníku jiné školy
 - c) přestoupil(a) z vyššího ročníku jiné školy (škol)

U žáků, kteří přišli z jiných škol jsem tyto údaje označila písmeny b – mírně pokročilý, c – začátečníci.

Tato situace je vyznačena jak v tabulce (Tabulka č.1), tak v grafu (Graf č. 1).

Do 2. ročníku z této třídy postoupilo 23 žáků, 2 žáci studium ukončili. (Graf č. 2 - počty žáků ve druhém ročníku).

Pro rozbor hodnocení úrovně zvyšování jejich odborných dovedností jsem použila klasifikaci žáků ve druhém pololetí druhého ročníku. Sestavila jsem graf s výsledky klasifikace žáků, kteří nastoupili do učení po skončení základní devítileté docházky (Graf č. 3 - Výsledky žáků přicházejících ze základní školy) a graf s výsledky žáků, kteří na tuto školu přestoupili z jiné školy či škol (Graf č. 4 – Výsledky žáků přestupujících z jiných škol).

Žáky dálkové formy studia oboru 41-53-H/008 „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ jsem sama rozdělila na dvě skupiny, podle údajů které uvedli při přijímacím řízení, A – pokročilí, kteří již v oboru pracují. C – začátečníci; Toto rozdělení je vidět v grafu č. 5 (Zkušenosti žáků dálkového studia při nástupu).

V dalším grafu jsem znázornila situaci po třech letech studia, před závěrečnými zkouškami a vyznačila žáky, kteří v průběhu tří let studia zanechali (Graf č. 6 - Situace před závěrečnými zkouškami žáků dálkového studia). Z výsledků závěrečné zkoušky, z klasifikace její praktické části jsem sestavila graf, který zobrazuje výslednou klasifikaci žáků skupin A a C (Graf č. 8 – Klasifikace praktické části závěrečné zkoušky žáků dálkového studia).

U žáků dálkového studia jsem dále ve třetím ročníku zjišťovala, kolik z nich splnilo podmínky pro vydání dostihových či jezdeckých licencí (Graf č.7).

4 Výsledky a jejich hodnocení

4.1 Jezdec a chovatel koní – denní studium

V této bakalářské práci se pokusím rozebrat hodnocení žáků Střední školy dostihového sportu a jezdeckví, oboru vzdělání 41/53 H/008 „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ z hlediska jejich věku, proto jsem je na začátku 1. ročníku nechala vyplnit dotazníky na jejichž základě jsem si žáky rozdělila na ty, kteří nastoupili rovnou z 9. třídy a na žáky starší, kteří přestoupili z jiné školy, či škol.

Z celkového počtu 25 žáků denního studia nastupujících na Střední školu dostihového sportu a jezdeckví, oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“, na otázku:

1) Z jaké školy jsi nastoupil(a) do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví?

- a) po ukončení 9. ročníku ZŠ
- b) v průběhu 1. ročníku jiné školy
- c) přestoupil(a) z vyššího ročníku jiné školy (škol)

Odpovědělo:

- a) po ukončení 9. ročníku ZŠ – 20 žáků
- c) přestoupil(a) z vyššího ročníku jiné školy (škol) - 5 žáků (číslo 2,7,9,18,19)

Tyto odpovědi jsou zobrazeny v tabulce (Tabulka č. 1 – Rozdělení žáků denního studia podle vybraných kritérií).

Další rozdělení žáků jsem provedla na základě jejich zkušeností a dovedností týkajících se koní. Žáci tak sami sebe rozdělili na pokročilé, mírně pokročilé a na začátečníky. V dotazníku odpovídali na následující otázku:

2) Měl(a) jsi před nástupem do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví nějaké zkušenosti s koňmi?

- a) jezdil(a) jsem koně v dostihové stáji, nebo jsem aktivně provozoval(a) jezdecký sport

b) seděl(a) jsem na koni u známých či na táboře, mám vlastního hobby koně

c) neměl(a) jsem žádné zkušenosti s koňmi

Rozdělení dopadlo takto:

a) jezdil(a) jsem koně v dostihové stáji, nebo jsem aktivně provozoval(a) jezdecký sport – 3 žáci

b) seděl(a) jsem na koni u známých či na táboře, mám vlastního hobby koně – 10 žáků

c) neměl(a) jsem žádné zkušenosti s koňmi – 12 žáků

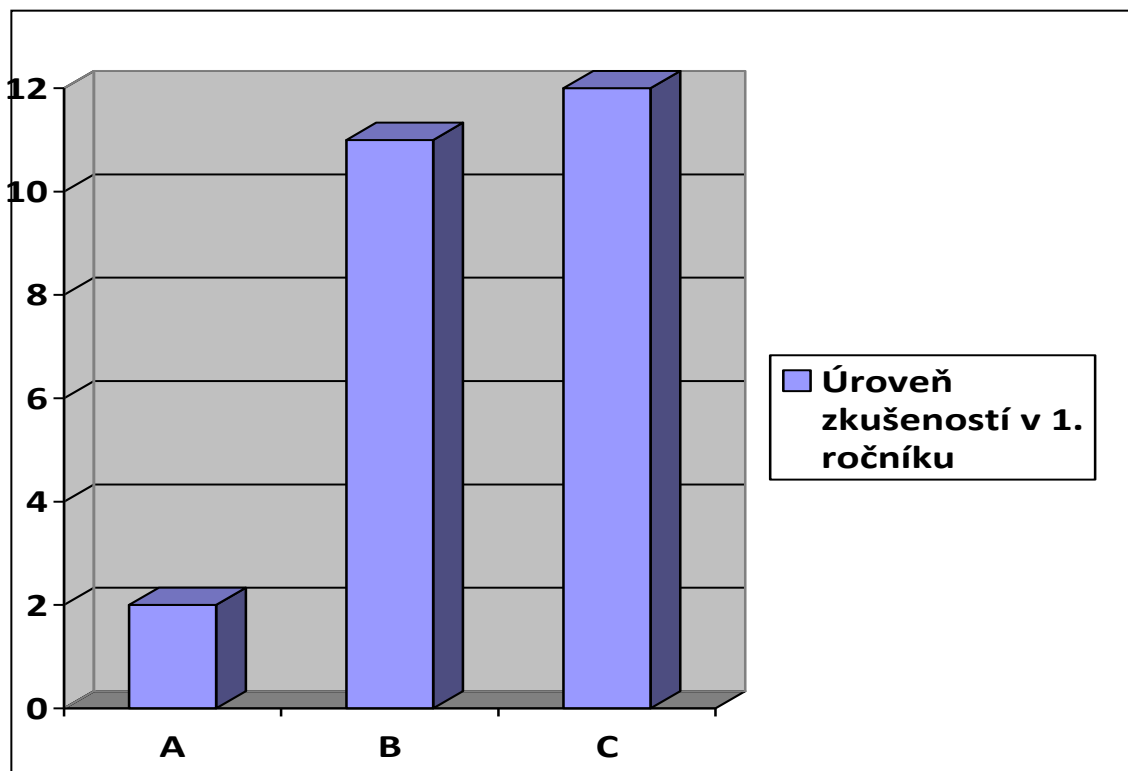
Tyto skupiny žáků jsem v tabulce (Tab. č. 1) označila písmeny A, B, C.

Písmeny b, c jsem označila jednoho mírně pokročilého a čtyři začátečníky, kteří na SŠDSaJ přestoupili z jiných škol.

Tabulka č.1: Rozdělení žáků denního studia podle vybraných kritérií

Číslo studenta	Úroveň zkušeností v 1. ročníku	Přichází z jiné školy
1.	B	Ne
2.	b	Ano
3.	A	Ne
4.	C	Ne
5.	B	Ne
6.	C	Ne
7.	c	Ano
8.	B	Ne
9.	c	Ano
10.	B	Ne
11.	C	Ne
12.	C	Ne
13.	B	Ne
14.	B	Ne
15.	C	Ne
16.	B	Ne
17.	C	Ne
18.	c	Ano
19.	c	Ano
20.	B	Ne
21.	C	Ne
22.	B	Ne
23.	A	Ne
24.	B	Ne
25.	C	Ne

Graf č.1:



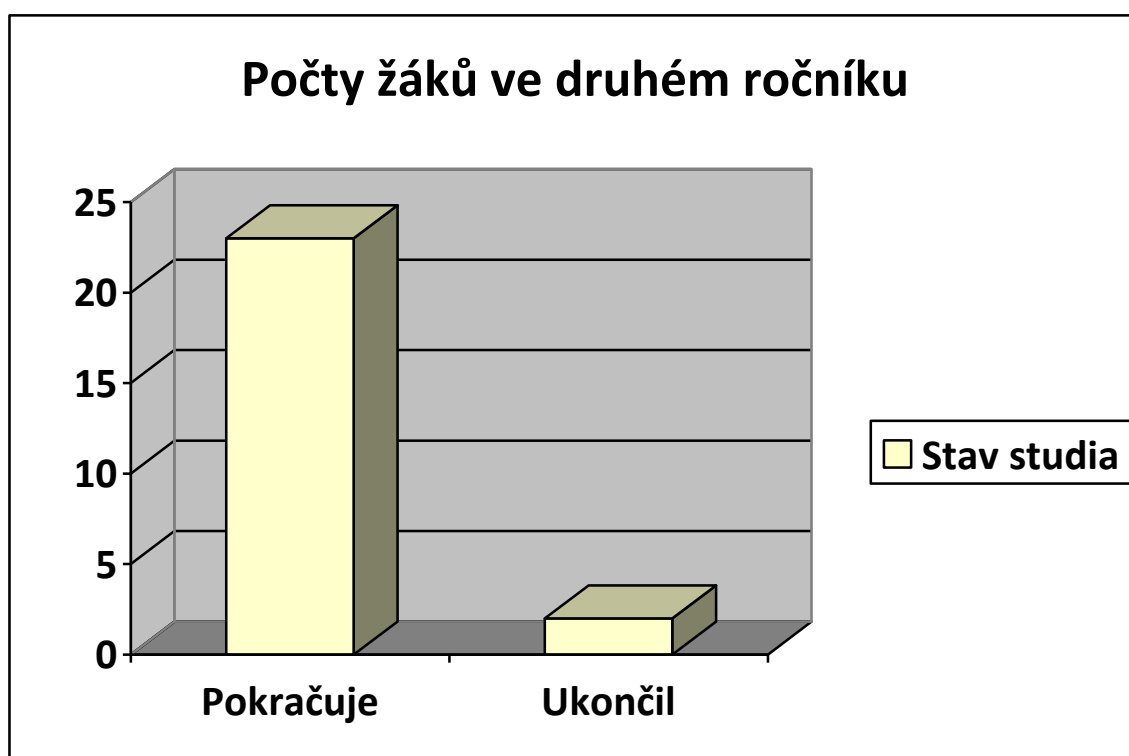
Graf č. 1 znázorňuje situaci rozepsanou v tabulce (Tabulka č. 1).

Z hodnot zobrazujících zkušenosti uchazečů o obor „Jezdec a chovatel koní“ vidíme, že žáci přicházející do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví z devátých tříd základní školy nevolili tuto školu náhodou, je mezi nimi velké procento těch, kteří již mají alespoň částečné zkušenosti s koňmi a rádi by v tomto oboru pracovali i po vyučení.

Dále je z tohoto grafu zřejmé, že žáci přestupující do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví z jiných škol, nemají vyhraněný zájem o tento obor a jejich volba školy je spíše nahodilá.

Tento fakt potvrzuje i to, že do druhého ročníku postoupilo, z celkového počtu 25ti žáků, 23 žáků, 2 žáci kteří ukončili studium (žáci číslo 7, 19), byli ze skupiny starších žáků, kteří přišli z jiných škol, označeni písmenem c – začátečníci (Graf č. 2). Tito žáci vůbec nezapadli do kolektivu třídy, měli velice slabé výsledky v odborném výcviku, potýkali se s velkými absencemi a jejich celkový přístup ke studiu byl špatný.

Graf č. 2:



V další tabulce (Tab. č. 2) je znázorněn prospěch žáků denního studia ve 2.pololetí 2. ročníku. Znamky žáků, kteří přestoupili z jiné školy (žáci č. 2, 9, 18) jsou vyznačeny červeně. Z této tabulky je zřejmé, že úroveň odborných dovedností se u této skupiny žáků zvyšuje pomalu a jejich známky jsou v porovnání s mladšími žáky horší. (Graf č. 4 – Výsledky žáků přestupujících z jiných škol).

Tabulka č. 2: Klasifikace žáků ve 2. pololetí 2. ročníku

Číslo studenta	Znamka v 2. pololetí 2. ročníku
1.	2
2.	3
3.	1
4.	4
5.	3
6.	3
7.	Ukončil
8.	2
9.	4
10.	1
11.	3
12.	1
13.	1
14.	2
15.	1
16.	2
17.	2
18.	4
19.	Ukončil
20.	2
21.	2
22.	1
23.	1
24.	2
25.	1

Výsledky klasifikace žáků, kteří přišli do učení z 9. třídy jsou znázorněny v Grafu č. 3 – Výsledky žáků přicházejících ze základní školy.

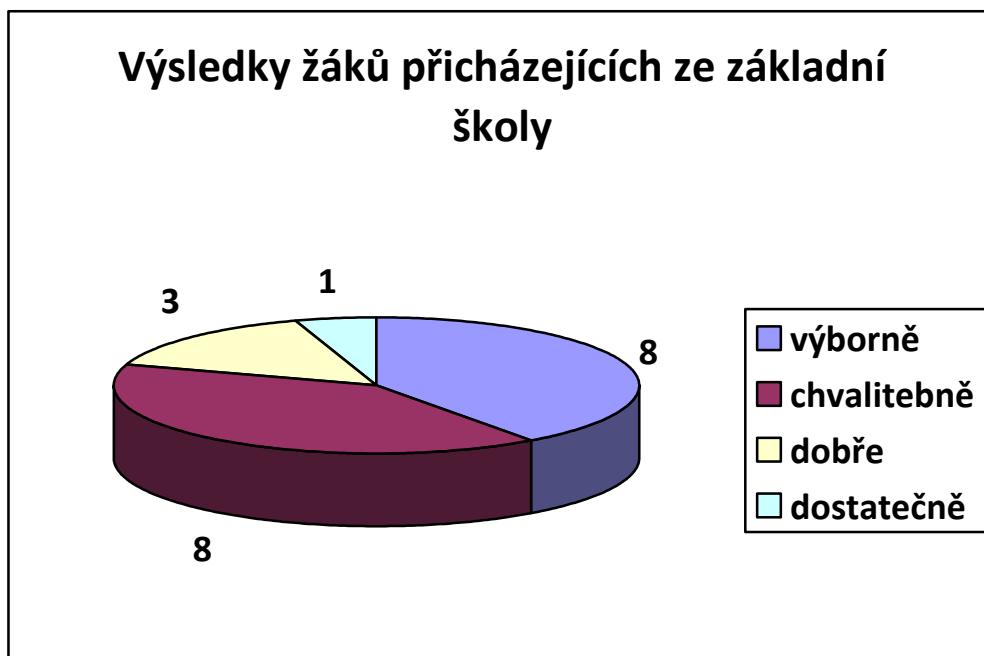
Skupina A – pokročilý – všichni 3 žáci klasifikováni známkou výborný.

Skupina B – mírně pokročilí (9 žáků) - 2 klasifikováni známkou výborný, 6 chvalitebný, 1 dobrý.

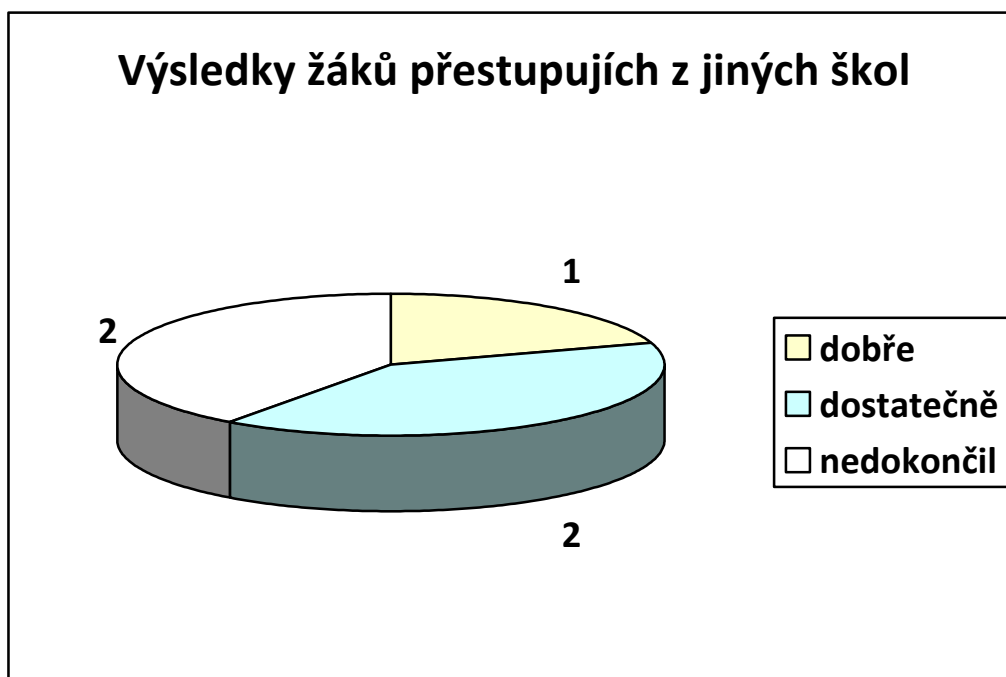
Skupina C – začátečníci (8 žáků) - 3 klasifikováni známkou výborný, 2 chvalitebný, 2 dobrý a 1 dostatečný.

Zde už je patrný rozvoj praktických dovedností u žáků, zařazených na začátku 1. ročníku do skupiny C- začátečníci (12, 15, 25), jejich progres v odborném výcviku je tak velký, že už koncem druhého pololetí 2. ročníku doženu některé žáky, přicházejícími do 1. ročníku jako pokročilí.

Graf č.3:



Graf č.4:



Z tohoto grafu je vidět, že výsledky žáků, kteří již vystřídali neúspěšně několik škol, jsou v předmětu odborný výcvik velmi slabé, nemají vyhraněný zájem o obor, schází jim vnitřní motivace a jsou hodnoceni nižšími klasifikačními stupni.

Žák číslo 2 v tabulce označen b – mírně pokročilý, byl klasifikován známkou dobrý

Žáci číslo 9 a 18, označení c – začátečníci , známkou dostatečný.

4.2 Jezdec a chovatel koní – dálkové studium

Tabulka č. 3: Rozdělení žáků dálkového studia

Číslo studenta	Zkušenosti žáků před začátkem studia
1	A
2	B
3	B
4	A
5	A
6	B
7	B
8	A
9	B
10	B
11	B
12	A
13	B
14	A
15	B
16	A
17	B
18	B
19	B
20	B
21	B
22	A
23	A
24	B
25	B
26	B
27	B
28	B

Hodnoty zapsané v Tabulce č. 3 jsem zobrazila v Grafu č. 5 – Zkušenosti žáků dálkového studia při nástupu.

Graf č.5:

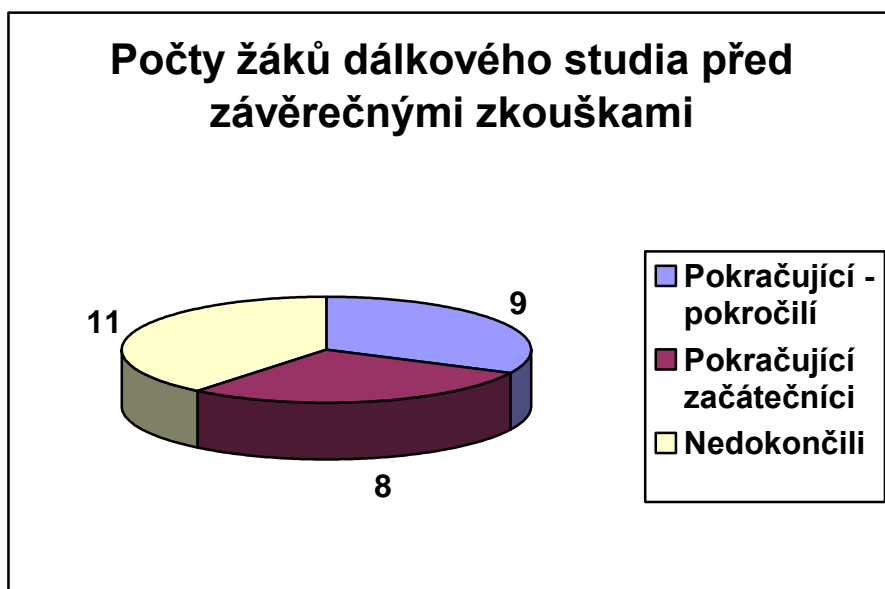


Celkový počet žáků dálkové formy studia oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ byl, při nástupu do Střední školy dostihového sportu a jezdeckví 28, z toho:

9 pokročilých (označení písmenem A), to jsou zejména lidé, kteří již v oboru určitou dobu pracují, ale nemají potřebnou kvalifikaci, absolventi jiných oborů, působící v dostihovém sportu jako amatérští jezdci, jejichž zájem o obor je tak velký, že se rozhodli si tuto kvalifikaci doplnit formou dálkového studia.

19 začátečníků (označení písmenem C), lidé, kteří mají koně jako koníčka a předpokládají, že by se v tomto oboru mohli v budoucnu uplatnit.

Graf č.6:



Během 3 let studium ukončilo 11 žáků – všichni ze skupiny C.

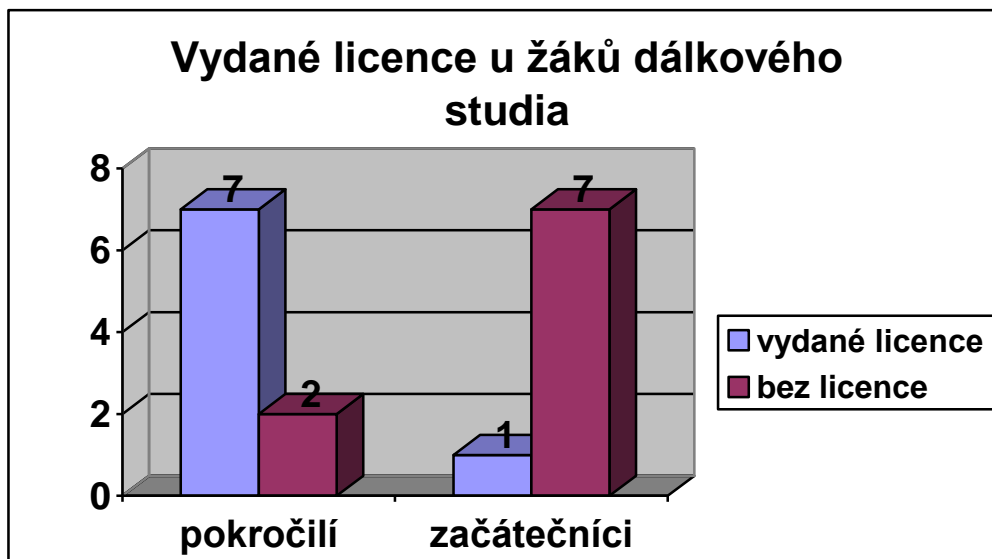
Z tohoto grafu je patrné, že hodně uchazečů z řad dálkového studia netuší, co studium zmíněného oboru obnáší. Nemívají problém ve škole – ve všeobecně vzdělávacích a odborných předmětech, ale zvládnutí nároků v odborném výcviku bývá u některých nad jejich možnosti.

Důvod, proč dospělí lidé – začátečníci v oboru, na rozdíl od mladistvých ve věku 15-18 let mají v odborném výcviku horší výsledky, mnohem hůře zvládají jízdu na koni i ošetřování koní vidím v tom, že dospělý člověk má mnohem víc životních zkušeností, dovede si představit jaká rizika se mohou vyskytnout při jízdě na koni. Někteří z nich nedokáží tento podvědomý strach, ať už přímo z koní, nebo o své zdraví potlačit a jejich pokroky v odborném výcviku jsou malé, málokdo z nich se výrazněji prosazuje v tomto oboru. Pokud ano, tak ne v dostihovém provozu, ale spíše jako chovatelé koní. Poměrně velké procento z těchto žáků studium nedokončí.

Jedním z kritérií při prověřování a hodnocení odborných dovedností žáků před ukončením studia oboru vzdělání „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ je absolvování dostihu, vozatajské či jezdecké soutěže. Tento požadavek vyplývá ze znění Rámcového vzdělávacího programu, vydaného Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy. V části tohoto Rámcového vzdělávacího programu, která pojednává o odborných kompetencích absolventů oboru 41-53 H/02 „Jezdec a chovatel koní“ je uvedeno, že absolvent má : „Vykonávat pracovní činnosti v jednotlivých disciplínách – absolvovat soutěže či dostihy podle svého zaměření“.

Toto kritérium jsem použila jako další metodu při zjišťování úrovně odborných dovedností žáků dálkového studia. Zjišťovala jsem, jak žáci třetího ročníku splňují podmínky pro vydání dostihové nebo jezdecké licence (Graf č.7).

Graf č.7:



Z devíti žáků, kteří byli při nástupu do učení hodnoceni jako pokročilí, mělo sedm vydanou dostihovou licenci, šest od Jockey Clubu ČR pro cvalové dostihy a jeden vydaný Českou klusáckou asociací pro klusácké dostihy. Dva žáci o licenci nežádali z důvodu jejich vyšší hmotnosti, než je požadováno pro účast v dostizích.

Z devatenácti žáků, při nástupu označených jako začátečníci, zbylo ve třetím ročníku osm. Jeden z nich byl držitelem jezdecké licence vydané Českou jezdeckou federací, zbývajících sedm nesplnilo podmínky pro vydání některého druhu jezdecké či dostihové licence.

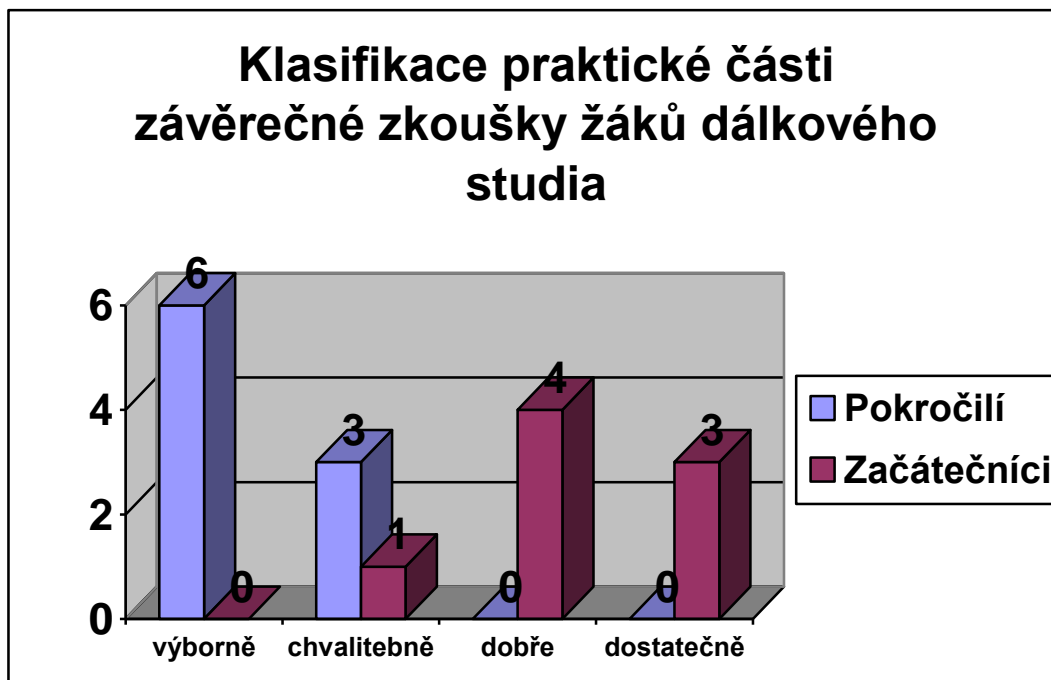
Z tohoto grafu je patrný rozdíl mezi skupinami žáků dálkového studia, jezdecké dovednosti začátečníků nejsou ani po 3 letech učení na takové výši, aby to umožňovalo jejich účast v dostizích.

Tabulka č. 4: Klasifikace praktické části závěrečné zkoušky žáků dálkového studia.

Číslo studenta	Klasifikace praktické části závěrečné zkoušky
1	2
2	3
3	Ukončil
4	1
5	1
6	Ukončil
7	Ukončil
8	2
9	4
10	Ukončil
11	3
12	1
13	Ukončil
14	1
15	3
16	1
17	Ukončil
18	Ukončil
19	2
20	Ukončil
21	4
22	1
23	1
24	Ukončil
25	Ukončil
26	Ukončil
27	4
28	4

Jak je patrné z Tabulky č. 4, velké procento žáků dálkového studia toto studium nedokončí, v případě této konkrétní třídy to bylo 39%.

Graf č.8:



Závěrečné praktické zkoušky se zúčastnilo 17 žáků dálkového studia, 9 ze skupiny A, 8 ze skupiny C. Výsledná klasifikace praktické části závěrečné zkoušky dopadla takto:

Skupina A (9 žáků) - 6 žáků klasifikováno známkou výborný a 3 žáci známkou chvalitebný.

Skupina C (8 žáků) - 1 žák klasifikován známkou chvalitebný, 4 známkou dobrý a 3 známkou dostatečný.

Na výsledcích praktické části závěrečné zkoušky je zřetelně vidět rozdíl mezi dospělými žáky dálkové formy studia, výborné výsledky v odborném výcviku u lidí, kteří tuto práci jako nekvalifikovaní pracovníci již vykonávají, na straně jedné, na druhé pak slabé výsledky dospělých, kteří se s touto náročnou profesí seznamují až ve škole.

Závěr

Cílem bakalářské práce na téma „Rozbor prověřování, hodnocení a klasifikace praktických dovedností při výuce předmětu odborný výcvik“ bylo seznámit s výsledky rozboru prověřování a klasifikace odborných dovedností žáků na Střední škole dostihového sportu a jezdectví v Praze-Velké Chuchli, při výuce předmětu Odborný výcvik, oboru vzdělávání 41-53-H/008 „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“. Ze svých dlouhodobých zkušeností při práci se žáky Střední školy dostihového sportu a jezdectví jsem zjistila, že mladší žáci, přicházející do školy po ukončení základní devítileté školní docházky mají v odborném výcviku lepší výsledky než žáci, kteří na školu přestupují z jiné školy či škol. Podobně je tomu i u dálkového studia, ti kteří si dovednost osvojili v mládí, pracují v oboru, ale nemají potřebnou kvalifikaci, při studiu v odborném výcviku nemají žádné problémy, na rozdíl od dospělých žáků, kteří na dálkové studium přicházejí jako začátečníci. Tuto hypotézu jsem se pokusila prokázat výzkumem provedeným v jedné třídě žáků denního studia, při jejich odborném výcviku v 1. a 2. ročníku a v jedné třídě žáků dálkového studia - po dobu celých 3 let jejich docházky.

Na základě dotazníkového šetření, výsledků jejich klasifikace, postupu do dalšího ročníku či ukončení jejich studia bylo prokázáno, že tato hypotéza je správná. Starší žáci přicházející z jiných škol mezi 15tileté žáky v 1. ročníku oboru „Jezdec a chovatel koní se zaměřením na dostihový sport“ mají horší výsledky v předmětu odborný výcvik, často studium nedokončí, čímž odcházejí opět na jinou školu. Myslím si že v tomto srovnání hraje velmi důležitou roli věk, neboť život těchto -náctiletých žáků je z podstatné části řízen jejich psychikou, emocemi, jsou soutěživí a zvědaví a mají dostatek vnitřní motivace ke studiu tohoto oboru. Při šikovném vedení, usměrnění těchto emocí, správně zvolených vyučovacích a motivačních metodách mohou z těchto žáků vyrůst dobří odborníci.

Žáci dálkového studia, kteří se už jako dospělí lidé snaží získat výuční list v tomto oboru, mají v předmětu odborný výcvik velké problémy, úroveň zvyšování odborných dovedností je nízká a někteří z nich z tohoto důvodu učení nedokončí.

Na základě takto zjišťovaných skutečností se domnívám, že řešením tohoto problému by mohlo být, pro nekvalifikované uchazeče z řad pracovníků z oblasti chovu koní či dostihového provozu, splnění dílčích kvalifikací a následné složení závěrečné zkoušky tak, jak je stanoveno v Národní soustavě klasifikací.

Prostřednictvím kvalifikačních a hodnotících standardů jsou v Národní soustavě kvalifikací popsány nejenom úplné kvalifikace, které člověk obvykle získá ve škole, ale také kvalifikace dílčí, které jsou částí určitého povolání.

Národní soustava kvalifikací se vytváří na pomoc lidem, kteří získali profesní dovednosti nad rámec svého původního vzdělání, ale nemají k tomu žádný doklad. Díky existenci standardů bude možné, aby se nechali přezkoušet a získali certifikát o svém vzdělání.

Myslím si, že by bylo zajímavé zjistit, zda by nebylo pro školu výhodné, jak z hlediska organizačního, tak i finančního, zajištění možnosti splnění jak dílčích kvalifikací, tak i závěrečné zkoušky pro případné zájemce z řad nekvalifikovaných pracovníků z oblasti chovu koní a dostihového provozu.

Seznam použité literatury

EURYDICE. Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě: Česká republika [online]. 2009/2010. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_CZ_CS.pdf

Filová H. a kolektiv: Vybrané kapitoly z obecné didaktiky. Brno, Masarykova univerzita. 1996. ISBN 80-210-1308-7

Froňková S.: Závěrečná práce. Praha, 1996.

Helus Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Praha, Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3

Helus, Z.; Hrabal V. ml.; Kluč, V.; Mareš J.: Psychologie školní úspěšnosti mládeže. Praha, SPN, 1979.

Hunterová M.: Účinné vyučování v kostce. Praha, Portál, 1999. ISBN 80-7178-220-3.

Kolář Z.; Šikulová R.: Hodnocení žáků. Praha, Grada, 2007. ISBN 80-247-0885-X

Konečný M. a kol.: Učební text pedagogického minima pro instruktory žáků. Praha, Institut výchovy a vzdělávání MZČR, 1999. ISBN 80-7105-184-5.

Komenský, J. A.: Didaktika velká. Praha, Komenium, 1948.

Kříž E.: Didaktika praktické vyučování. Praha, ČZU, 2007. ISBN 80-213-1322-6

Kyriacou Ch.: Klíčové dovednosti učitele. Praha, Portál, 2004. ISBN 80-7178-965-8

Pasch M. a kol.: Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině. Praha, Portál, 2005. ISBN 80-7367-054-2

Rychecký A.; Fialová L.: Didaktika školní tělesné výchovy. Praha, Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-659-7

Schimunek F.-P.: Slovní hodnocení žáků. Praha, Portál, 1994. ISBN 80-85282-91-7.

Sitná D.: Metody aktivního vyučování. Praha, Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-246-1

Lidové noviny | 11.1.2011 | rubrika: Akademie | strana: 25 | autor: RADKA KVAČKOVÁ

<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>

<http://www.dostihovaskola.cz/>

<http://www.narodni-kvalifikace.cz/>

TROJANOVÁ, Z, POCHOBRADSKÁ J: Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. [online]. 2010, 2011-08-27 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://www.zsrahlhota.cz/index.php/dokumenty/18-pravidla-hodnoceni-a-klasifikace-ak>

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č.1: Rozdělení žáků denního studia podle vybraných kritérií

Tabulka č.2: Klasifikace žáků ve 2. pololetí 2. ročníku

Tabulka č.3: Rozdělení žáků dálkového studia

Tabulka č.4: Klasifikace praktické části závěrečné zkoušky žáků dálkového studia

Graf č.1: Úroveň zkušeností s koňmi na začátku studia

Graf č.2: Počty žáků v prvním ročníku

Graf č.3: Výsledky žáků přicházejících ze základní školy

Graf č.4: Výsledky žáků přestupujících z jiných škol

Graf č.5: Zkušenosti žáků dálkového studia při nástupu

Graf č.6: Situace před závěrečnými zkouškami žáků dálkového studia

Graf č.7: Vydané licence u žáků dálkového studia

Graf č.8: Klasifikace praktické části závěrečné zkoušky žáků dálkového studia

Seznam příloh

Příloha č.1: Dotazník pro žáky

Příloha č.2: Vyplněný dotazník žáka číslo 3

Příloha č.3: Vyplněný dotazník žáka číslo 12